

Stijn Smulders

De herbeoordeling herbeoordelen

In deze editie pleit Femke Vogelhaar voor een betere beoordeling van landeninformatie in besluit- en beleidsvorming in het asielrecht. Zij staat onder meer stil bij de vraag op welke wijze wordt bepaald welk gewicht er moet worden toegekend aan een bron. Een gerechtvaardigde vraag. Alleen al uit de bijdrage van Marije Jongejan in het vorige nummer werd duidelijk dat bronnen elkaar soms tegenspreken. Zo meldden bronnen in het rapport van EASO uit 2019 dat Eritrese minderjarigen na hun arrestatie bij een poging het land te ontvluchten soms naar militaire trainingskampen werden gestuurd, maar weer zouden worden vrijgelaten als zij konden bewijzen dat zij nog geen 18 jaar zijn. Een VN-rapport uit 2015 beschreef echter dat het ook veel voorkwam dat kinderen naar militaire trainingskampen werden gestuurd hoewel zij hun minderjarigheid konden bewijzen. Op welke informatie moet de beslisambtenaar dan afgaan? Het kan het verschil maken tussen toe- of afwijzing van de asielaanvraag.

De landeninformatie waarop IND-beslismedewerkers zich baseren dient relevant, betrouwbaar en actueel te zijn. Die informatie bepaalt de context waarbinnen het asielrelaas zich afspeelt en beïnvloedt de geloofwaardigheidsbeoordeling van het individuele vluchtverhaal. Bovendien kan landeninformatie op zichzelf al aanleiding zijn om een asielzoeker toe te laten. Daarnaast bepaalt het de blik waarmee naar asielverzoeken wordt gekeken. Exemplarisch is de aanwijzing van veilige landen van herkomst. Als de staatssecretaris op grond van een reeks informatiebronnen concludeert dat een land een veilig land van herkomst is, leidt dat tot de vooronderstelling dat een daaruit afkomstige asielzoeker

niet voor vluchtelingrechtelijke vervolging of ernstige schade heeft te vrezen. Als de asielzoeker niet kan aantonen dat het land niet aan de criteria voor een veilig land van herkomst voldoet, dan rust op hem de zware bewijslast om aannemelijk te maken dat zijn land voor hem persoonlijk toch niet veilig is.

De situatie in een veilig land van herkomst dient met enige regelmaat herbeoordeeld te worden, om te bezien of de veiligheidssituatie in het algemeen dan wel ten aanzien bepaalde groepen niet wezenlijk is veranderd sinds de eerdere beoordeling. Een tweetal uitspraken van de Afdeling van 24 februari 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:344 en ECLI:NL:RVS:2021:346) laat het verontrustende beeld zien dat IND-beslismedewerkers en de rechtbank niet altijd in de gaten hebben dat een herbeoordeling heeft plaatsgevonden en de staatssecretaris inmiddels een groep heeft uitgezonderd van bedoelde aanwijzing.

In haar uitspraak van 7 april 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:738) verlangt de Afdeling dat een herbeoordeling minstens een keer in de twee jaar plaatsvindt, anders ontstaat het risico dat verslechtingen in een land te laat worden gesignaleerd. Verder dient het herbeoordelingsonderzoek te voldoen aan dezelfde eisen als het onderzoek voorafgaand aan de aanwijzing van een land als veilig land van herkomst. Dit betekent dat de staatssecretaris de in artikel 37 lid 3 van de PRi genoemde informatiebronnen, mits aanwezig, dient te gebruiken en niet alleen de rapporten van het U.S. Department of State en Freedom House, zoals zij tot op heden heeft gedaan. De staatssecretaris moet aan de slag als zij landen die al zijn herbeoordeeld nog steeds als veilig land van herkomst wil blijven aanmerken.